

OSNOVNA ŠOLA BORISA KIDRIČA KIDRIČEVO

ŠTERNTALSKI GRAD

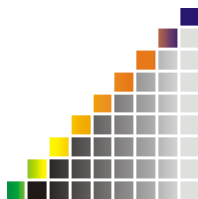
RAZISKOVALNA NALOGA

Avtorice: Nuša Radolič

Nina Travnikar

Špela Šilak

Kidričevo, 2014

OSNOVNA ŠOLA BORISA KIDRIČA KIDRIČEVO

KAJUHOVA 10

2325 KIDRIČEVO

ŠTERNTALSKI GRAD

INTERDISCIPLINARNO PODROČJE

RAZISKOVALNA NALOGA

Avtorice: Nuša Radolič

Nina Travnikar

Špela Šilak

Mentorica: Jana Jerenec

Kidričevo, 2014

ZAHVALA

Pri izdelavi raziskovalne naloge se za pomoč, strokovno usmerjanje in nasvete zahvaljujemo mentorici Jani Jerenec.

Prav tako se zahvaljujemo slovenistki gospe Jasni Medved za lektoriranje ter anglistki Deborah Krtalič za prevod povzetka v angleščino.

Zahvaljujemo se še tudi OŠ Borisa Kidriča Kidričevo, gospodu županu Antonu Leskovarju, Mojci Gregorski, Radovanu Pulku in Zgodovinskemu društvu Kidričevo, vsem sodelujočim anketirancem ter vsem, ki so nas spodbujali (starši, stari starši, sorodniki ...) in nam pomagali pri nastanku raziskovalne naloge.

VSEBINSKO KAZALO

1	UVOD	6
1.1	Opredelitev področja in opis problema	6
1.2	Namen, cilj	6
1.3	Raziskovalna vprašanja	6
1.4	Hipoteze	7
1.5	Predvidene metode raziskovanja	7
2	TEORETIČNI DEL	8
2.1	Geografska oznaka Kidričevega	8
2.2	Prometna povezava	8
2.3	Zgodovinski pregled Kidričevega	8
2.4	Dvorec Šterntal	10
2.5	Obnova dvorca Šterntal	11
2.6	Kaj je že bilo storjeno za razmah turistične dejavnosti v Občini Kidričevo?	13
2.7	Kaj in kako bi lahko domačini izkoristili v turistične namene?	14
3	EKSPERIMENTALNI DEL	15
3.1	Rezultati anketnega vprašalnika	15
4	RAZPRAVA	18
5	ZAKLJUČEK	19
6	LITERATURA IN VIRI	20
7	SLIKOVNI VIRI	21
8	PRILOGE	22
8.1	Priloga 1	22
8.2	Priloga 2	24

KAZALO SLIK

Slika 1: Okno preteklosti (Vir: Komljenovič, 2014).....	10
Slika 2: Grad Šterntal – pred obnovo (Vir: Štajerski tednik, 2014).....	11
Slika 3: Obnova gradu Šterntal (Vir: Radolič, 2014).....	12
Slika 4: Zgodovinska tabla št. 8 (Vir: Pulko, 2014).....	13

KAZALO TABEL

Tabela 1: Obkrožite ustrezen odgovor. Sterntalski dvorec so zgradili v:.....	15
Tabela 2: Čemu je služil dvorec?.....	15
Tabela 3: Ali se strinjate z obnovo gradu?	16
Tabela 4: Prosimo, da ocenite, ali bo obnovitev dvorca močno vplivala na dobiček oz. prepoznavnost Občine Kidričevo (1 – ne, 7 – zelo).....	16

POVZETEK

Naša raziskovalna naloga govori o Šterntalskem gradu v Občini Kidričevo. Pri raziskovanju so nam pomagali: g. župan Anton Leskovar, naša mentorica Jana Jerenec, z reševanjem anket pa tudi naši znanci. Podatke smo iskale tudi na spletu, arhivu ter v ptujski knjižnici. S to raziskovalno nalogo smo hotele več poizvedeti o kulturni dediščini v našem kraju. Hotele smo tudi ugotoviti, če se vsi ljudje strinjajo z obnovo gradu ter če sploh poznajo oz. se zavedajo, kako pomemben je ta grad za okolico Kidričevega. Ugotovile smo, da grad obnavljajo tudi v turistične namene. Upamo, da bo s tem kraj zaživel in pritegnil veliko svojcev padlih vojakov iz vzhodnih držav.

Šterntalski grad je dal postaviti grof Schöndorf leta 1870, in sicer kot nadomestek Apaškega dvora. Poimenoval ga je Stårstall, kar je bilo poimenovanje graščinskega hleva z ovci. V gradu se je naselil s svojo družino. Leta 1896 je to posestvo kupil Franc Hellin, ki je do graščine speljal železnico. V času prve svetovne vojne je dal dvorec v najem avstro-ogrski vojski, ki si je tukaj začela graditi taborišča in barake. Zaradi vseh izsekanih gozdnih površin se je takrat uveljavilo krajevno ime Strnišče. Leta 1919 pa je to graščino kupil Franc Čuček s Ptuja, ki je v Strnišču zgradil več manjših podjetij. Leta 1926 pa je Ljubljanska posojilnica ukinila in razdelila vse barake. Tako so od taborišča ostali le kopališče, kanalizacijsko omrežje, železniško postajališče in vojaško pokopališče s kapelo. Leta 1941 je grad zasedla nemška vojska in po vojni je bil grad nacionaliziran. Njegova posest je služila kot kmetijsko gospodarstvo, ki je zagotavljalo hrano delavcem, ki so gradili tovarno Talum. Leta 1959 so posestvo in grad predali v Kmetijsko gospodarsko družbo Dravsko polje, od leta 1961 dalje pa v njem bivajo ljudje. Danes je grad v zelo slabem stanju in kot so nam povedali, bi se po nekaj letih zrušil, zato so začeli z njegovo obnovo.

Grad Šterntal naj bi po obnovi vseboval: sedež občine, krajevni urad, policijsko postajo, kulturna društva, primerna za razstave ter prireditve, informacijske pisarne ter vzdrževalna gradna podjetja in občinske prostore.

KLJUČNE BESEDE

grad Šterntal, občina Kidričevo, obnova, turizem

ABSTRACT

Our research paper is about Šterntal castle in the municipality of Kidričevo. Mayor Anton Leskovar, our mentor Jana Jerenec and many others helped us with our research paper. We searched for data in the archive, in the library and on the internet. We wanted to find out more about the cultural heritage of our region. We also wanted to determine whether people agree with its renovation, and if people know how important this castle is for Kidričevo and its

surrounding area. We found out that the castle is going to be also restored for touristic purposes. We hope that the castle will attract many relatives of fallen soldiers from eastern countries who died in the nearby concentration camp.

The castle was built by the count Schöndorf in 1870. He built it as a substitute residence. He named it Stārstall, after sheep stables. After the castle was built he and his family moved in. In 1896 Franc Hellin bought the estate with the castle. He built the railway in the vicinity of the castle. During the First World War the castle was rented to the Austro- Hungarian army, which built camps and barracks for prisoners. In 1919 Franc Čuček from Ptuj bought the castle. He set up several small businesses. In 1926 the Loan Bank of Ljubljana abolished and divided all the barracks. From the camp only the swimming pool, sewage, railway station and military cemetery with a chapel remained. In 1941 the castle was occupied by the German army and after the war the castle was nationalized. The estate provided food supplies for workers that built the factory Talum. In 1959, the castle and the estate were handed over to the Agricultural Economic Society Drava. Since 1961 people had lived in the castle. Today the castle is in very poor condition and as we were told, it would collapse in few years not for the renovation. This was the reason why the municipality started the renovation of the castle.

After the renovation there will be a municipal's office, police station, cultural associations, suitable for exhibitions and events, information offices and other municipal facilities in the castle.

KEY WORDS

the castle Šterntal, municipality of Kidričevo, renovation

1 UVOD

1.1 Opredelitev področja in opis problema

Mnogo ljudi se sprašuje: »Kje bi v Kidričevem, ki je izrazito industrijsko naselje, našli kaj turizma?« Tudi sami prebivalci Občine Kidričevo se premalo zavedajo vseh zanimivosti v svojem kraju. Prav to je bil razlog, zakaj smo se lotile te naloge. Rade bi ljudem dokazale, da je bilo Kidričevo že v preteklosti pomembno za ljudi in da ljudje še vedno radi obiščejo ta, v naravnem okolju, skrit kraj. Čeprav kraj na zunaj ne kaže posebne turistične znamenitosti, so vendarle možnosti za razvoj turizma. Te možnosti bi se z na novo obnovljenim dvorcem Šterntal v vsakem primeru povečale in to bi vam rade čim bolj nazorno prikazale.

1.2 Namen, cilj

Turizem je gospodarska panoga, ki zahteva od okolja določene pogoje. Le-ti so dokaj različni. Najugodnejši pogoji za razvoj turizma so tam, kjer narava in ljudje pritegnejo turiste.

Toplo sonce, visoke temperature in slano morje privablja ljudi k obali. Lepote gora, gorski potočki in slapovi privablja ljudi v gore. Ob takšnih naravnih ali kulturnozgodovinskih znamenitostih zrastejo razkošni hoteli in drugi turistični objekti, ki omogočajo turistu prijetno bivanje ter sprostitev.

Zavedamo se, da je turizem zelo razvejana panoga, ki prinaša v zasebne in družbene blagajne veliko denarja. Ob raziskovanju in pripravi naloge smo začutile, da je turizem veliko več. V našem kraju obstaja nekaj objektov, ki bi bili za turiste zanimivi (pokopališče iz I. svetovne vojne, grad Šterntal). Cilj naše naloge je, da bi širši množici predstavile grad Šterntal oz. Šterntal in njegove potencialne.

1.3 Raziskovalna vprašanja

Zastavile smo si naslednja vprašanja:

- Poznate nastanek dvorca?
- Veste, v katere namene je služil dvorec?
- Ali se strinjate z obnovo dvorca?
- Ali menite, da je obnovec dvorca slaba ali dobra stvar?
- Ali menite, da si bo na novo obnovljeni dvorec ogledalo veliko ljudi?
- V kakšne namene bi ga lahko uporabili?

1.4 Hipoteze

Naše hipoteze so:

1. Prebivalci Občine Kidričevo ne poznajo zgodovine dvorca Šterntal.
2. Ljudje želijo, da se dvorec obnovi.
3. Ljudje želijo, da se dvorec preuredi v različne namene.

1.5 Predvidene metode raziskovanja

Raziskovalna naloga je sestavljena iz dveh delov. V prvem delu smo iz literature ter arhivskega gradiva, ki ga je bilo na naše razočaranje zelo malo, preučile zgodovino gradu. V drugem delu smo uporabile naslednje metode raziskovanja:

- anketne vprašalnike,
- intervju.

Pripravile smo anketni vprašalnik, ki vsebuje petnajst vprašanj. Anketni vprašalnik so reševali občani Občine Kidričevo. Občani so anketne vprašalnike reševali resno in z zanimanjem. Neprimerne in nepopolne anketne vprašalnike smo izločile iz raziskave. Tako smo statistično obdelale 294 anketnih vprašalnikov.

Pripravile smo tudi intervju z županom Antonom Leskovarjem ter z odgovorno osebo za obnovo gradu gospo Mojco Gregorski.

Pripravile smo tudi gradivo, s čimer bi predstavile grad Šterntal in ga promovirale širši javnosti.

2 TEORETIČNI DEL

2.1 Geografska oznaka Kidričevega

Občina Kidričevo leži v osrednjem delu Dravskega polja. Od mesta Ptuj je oddaljena 8 km. Leži zahodno od mesta Ptuj, in sicer ob cesti Pragersko–Ptuj.

Občina Kidričevo spada med manjše občine. Šteje 6670 prebivalcev in meri 72 km². Značaj občine je predvsem vaški, razen naselja Kidričevo, ki je urbano naselje. Naselje Kidričevo je industrijsko naselje in ima urbanizirani videz. To mu dajejo stanovanjski bloki, trgovine, šola, vrtec, športna dvorana, zdravstveni dom, dom za ostarele, pošta, banka, restavracija in še bi se kaj našlo.

2.2 Prometna povezava

Osnovna tema naše raziskovalne naloge je turizem, le-ta pa je tesno povezan s prometom, zato moramo omeniti tudi prometno lego Kidričevega. Kraj Kidričevo ima ugodno prometno lego, saj se vključuje v železniški in cestni promet. Kot vemo, je dobra prometna povezava eden osnovnih pogojev za razvoj turizma.

Danes ima Občina Kidričevo štiri železniška postajališča, in sicer v naseljih Šikole, Cirkovce, Strnišče in Kidričevo. Občina je z železnico povezana z Mariborom, Celjem, Ljubljano, Koprom, Ptujem, Ormožem, Mursko Soboto ... Cestni promet je dobro urejen. Skozi Občino Kidričevo vodi regionalna cesta Pragersko–Ptuj, cesta Ptuj–Rače in bližina avtoceste, ki pelje proti Hrvaški, Ljubljani ter Mariboru. Nekoliko slabše je cestni promet urejen le v naselju Kidričevo. Središča avtobusnih prihodov, odhodov so na Ptuj, v Mariboru in v Kidričevem. Dobra je tudi avtobusna povezava z večjimi kraji izven Občine Kidričevo.

2.3 Zgodovinski pregled Kidričevega

O Kidričevem bi lahko rekli, da je mlajše naselje. Prve podatke o kraju lahko zasledimo v drugi polovici 19. stoletja. Leta 1870 je sredi gozdov na Dravskem polju zgradil svojo graščino grof Schöndorf, turnški gospod. Med I. svetovno vojno leta 1915 je začela avstro-ogrska vojska graditi blizu gradu več taborišč z barakami, kjer bi nastanili vojne ujetnike. Do jeseni leta 1915 so taborišča lahko sprejela 14 000 ljudi. Taborišč je bilo šest in so imela naslednja imena: Dunaj XIX, Klatovo, Rusko taborišče, Sanok, Mlada, Boleslava in Holic. Zunaj ograjenih taborišč je bilo raztresenih 33 barak, npr. pošta, orožarska baraka, menza, skladišča ... Ko je maja 1915 izbruhnila vojna med A-O in Italijo, so načrt spremenili, ker so bolj kot ujetniško taborišče potrebovali vojaške bolnišnice. Tako je gradnja vojaških bolnišnic mrzlično napredovala. Na

prostoru, kjer stoji danes tovarna Talum, je bila vojašnica za spolne bolezni. Desno, nasproti železniške postaje, je vojno pokopališče s kapelo, ki jo je dal postaviti cesar Franc Jožef leta 1916 (Kolar, 2010; Hernja Masten, 2010).

Po vojni je bolniška dejavnost v barakah prenehala, saj je avstrijsko vojaško poveljstvo zapustilo Strnišče. Ostalo je veliko skladišče blaga, razni stroji in druge naprave. Oktobra 1918 so v taborišče vdrl prebivalci iz okoliških vasi, ki so zaradi večletne vojne živeli v pomanjkanju, in odnesli vse, kar je bilo mogoče. Novembra 1918 je prevzel Strnišče v upravljanje Oddelek za socialno politiko Deželne vlade Slovenije (Kolar, 2010).

Leta 1919 je strniško graščino in posestvo od Franca Hellina kupil Franc Čuček, ptujski trgovec, veleposestnik in proizvajalec šampanjca. Ta je v Strnišču v dvajsetih letih ustanovil več manjših podjetij. Obstajala so do leta 1926, ko jih je Ljudska posojilnica iz Ljubljane ukinila in razdelila vse barake. Od nekdanjega taborišča so danes ostali kopališče, kanalizacijsko omrežje, železniško postajališče in vojaško pokopališče s kapelo (Pulko, 2008).

Druga svetovna vojna je našla v Strnišču le gozd, lovišče in nekaj slabih njiv okrog gradu. Nemci so pričeli z gradnjo tovarne aluminija. Delovno silo so jemali iz okoliških vasi, predvsem pa iz zloglasnega taborišča (Mavrič - Žižek, 2010).

V taborišču v Kidričevem so bili prvotno le tisti, ki so spadali pod varstvo države. Toda hitro je nastalo pravo koncentracijsko taborišče – Sterntal. Tu so bili internirani predvsem Slovenci, nekaj Francozov, Nizozemcev, Poljakov in Rusov. Interniranci so morali opravljati pri gradnji tovarne najtežja dela. Razne epidemije, kot so tifus, pegavica in podobno, so morale internirance, prav tako pa tudi lakota in nasilje gestapovcev. Žrtve so pokopali po vsem območju tovarne. Nekaj internirancev so ubile tudi bombe ob napadu na tovarno in železniško postajo Pragersko. Ob tej priložnosti je veliko internirancev pobegnilo v Haloze ter med partizane. Nemci so za tovarno postavili nov kolodvor. Zgradili so cesto od tovarne proti Hajdini. Takoj po osvoboditvi se je bivše taborišče napolnilo z Nemci in kolaboratorji. To je trajalo le nekaj tednov. Po razpustu taborišča so barake podrli in postavili druge, kjer so bila stanovanja za delavce tovarne, ki so nadaljevali z gradnjo tovarne aluminija. Prostore na gradu so preuredili v stanovanja. Do aprila 1950 so delali tudi zaporniki, ki so imeli svoje taborišče zahodno od pošte (Mavrič - Žižek, 2010; Pulko, 2012).

Leta 1948 je začela tovarna graditi nove stanovanjske bloke za delavce in nameščence z udobno urejenimi stanovanji. Tako se je začelo razvijati bodoče industrijsko naselje Strnišče. Po vojni so nadaljevali z gradnjo Tovarne glinice in aluminija, ki je začela obratovati 21. novembra 1954 (Zupanič, 2010).

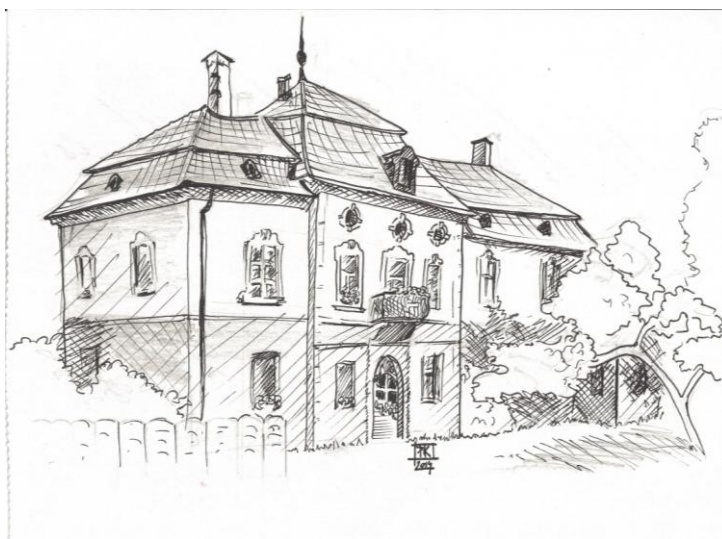
Industrijsko naselje se je širilo, rasli so novi bloki ter druge nove stavbe, večalo pa se je tudi število prebivalcev.

Leta 1953 po smrti revolucionarja Borisa Kidriča so Strnišče preimenovali v Kidričevo. Leta 1959 je naselje dobilo težko pričakovano novo šolsko stavbo, ki so ji leta 1964 dogradili še drugi del poslopja in primerno telovadnico (Zupanič, 2010).

Naše naselje se je torej vedno bolj razvijalo v industrijski smeri in manj v turistični. Turistični objekti, ki so bili zgrajeni v okviru tovarne, so pokrivali potrebe domačinov in ljudi iz okoliških vasi. Tako so zrastle gostinski in športni objekti – tenis igrišče, nogometno igrišče, kopališče, restavracija (Zupanič, 2010).

2.4 Dvorec Šterntal

Na robu Apač je v preteklosti stal Apaški dvor, imenovan tudi Spodnji Majšperk. V 19. stoletju je bil njegov lastnik Schöndorf, turnški gospod. Ta je leta 1870 sredi gozdov na Dravskem polju zgradil svojo graščino – grad Schöndorf. Graščino je poimenoval Stärstall, kakor je nemški gospodar imenoval graščinske hleve z ovcami. Iz tega se je oblikovalo ime Sterntal. Dvorec je nastal na osnovi graščinske pristave iz leta 1830. Gradič, ki ga je zgradil, je bil središče kmetijskega posestva. Posestvo je merilo 331 ha z gozdovi in obdelovalnimi površinami. Ko je bil dvorec dokončan, se je v njem naselil gospodar s svojo družino. V gospodarskih poslopih je živelo med 10 in 12 delavskih družin ter nekaj samskih delavcev. Tako je nastalo naselje Strnišče. Leta 1896 je Schöndorfovo posestvo v Strnišču kupil Franc Hellin. Ta je do graščine dal speljati tudi ozkotirno železnico (Pulko, 2008; Hernja Masten, 2010).

Slika 1: Okno preteklosti (Vir: Komljenović, 2014)

Hellin je dvorec v času prve svetovne vojne dal v najem avstro-ogrski vojski, ki je tukaj leta 1915 pričela graditi taborišče z barakami za ruske vojne ujetnike. Zaradi izsekanih gozdnih površin za barake se je takrat uveljavilo krajevno ime Strnišče. Takrat se je v dvorec nastanil štab avstrijske vojaške uprave. Potem, ko se je odprla soška fronta, pa so tukaj ustanovili sedež poveljstva cesarsko-kraljevih bolnišnic. Leta 1919 je strniško graščino in posestvo kupil ptujski trgovec Franc Čuček, veleposestnik in proizvajalec šampanjca. Ta je v Strnišču v dvajsetih letih ustanovil več manjših podjetij in jih preuredil v industrijske delavnice. Obstajale so do leta 1926, ko jih je Ljubljanska posojilnica ukinila in razdelila vse barake. Od nekdanjega taborišča so ostali le kopališče, kanalizacijsko omrežje, železniško postajališče in vojaško pokopališče s kapelo (Pulko, 2008).

Ob pričetku druge svetovne vojne leta 1941 je grad zasedla nemška vojska in v njem ustanovila sedež nemško-vojaškega poveljstva. Po vojni je bil grad nacionaliziran. Njegova posest je služila kot kmetijsko gospodarstvo, ki je skrbelo za oskrbovanje s hrano delavcev, ki so gradili tovarno aluminija v Kidričevem. Leta 1959 so posestvo skupaj s stavbami predali v Kmetijsko gospodarstvo »Dravsko polje«. Po letu 1961 pa je postalo del Kmetijskega kombinata Ptuj. Od takrat dalje so bili v njem nastanjeni ljudje (Pulko, 2008).

Danes je grad v zelo slabem stanju. Pred kratkim se je pričela obnova gradu. Mislimo, da ga bodo po obnovi uporabili v namene, ki bodo prispevali k turistični ponudbi.

2.5 Obnova dvorca Šterntal

Občina Kidričevo se je odločila, da ohrani kulturno dediščino, saj je v občini kar nekaj zgodovinskih znamenitosti, ki so v slabem stanju oz. so propadle. Župan Občine Kidričevo je 20. avgusta 2013 podpisal pogodbo z direktorjem podjetja GP PROJEKTING glede obnove dvorca. Sam dvorec Sternthal je bil razglašen za kulturni spomenik in je zavarovan z Odlokom o razglasitvi nepremičnih kulturnih spomenikov lokalnega pomena na območju Občine Kidričevo. Spada med nepremično kulturno dediščino (Tomašič, 2013; Leskovar, 2014).

Slika 2: Grad Šterntal – pred obnovo (Vir: Štajerski tednik, 2014)

Občina je izvedla javni razpis izvajalca gradbenih del. Obnova se je podelila najnižjemu ponudniku GP PROJECTING d. o. o. Ptuj, ki jo bo opravil v vrednosti 1.794.032,12 EUR z DDV. Obnovo 716,40 m² velikega dvorca delno sofinancira Evropska unija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj v višini 923.914,00 EUR. Preostanek bo financirala občina iz lastnih sredstev. Z obnovo so pričeli konec avgusta in po besedah Mojce Gregorski poteka po načrtih. Obnova bo predvidoma končana do konca septembra 2014. Takrat bo svečana otvoritev, ki si jo bodo lahko prišli ogledat vsi, ki jih zanima, kako so obnovili nekoč dotrajan dvorec (Tomašič, 2013; Leskovar, 2014).

Dvorec je enonadstropen, podkleten in zasnovan v obliki črke L. V dvorcu so klet, pritličje, nadstropje in neizkoriščena podstreha. Streha je sestavljena iz osrednje štirikapne strehe ter dvokapnice, ki ima tloris črke L. Krita je z opečnatimi zarezniki. Posebnost strehe sta lom naklona in višinski zamik strešin v ravnini vmesnih leg. Podstrešje je dostopno po glavnem stopnišču kot tudi po stranskih stopnicah v severozahodnem delu objekta. V dvorcu so bila dolgo časa stanovanja, zato so ga velikokrat predelali in prilagodili. Vhod v objekt je z zahodne strani, vezan na glavno stopnišče, ki povezuje večino sob. Na skrajnem SZ robu objekta je dodatno stopnišče, ki prav tako povezuje vse etaže. Prebivalci, ki so živeli v stanovanjih, so dobili nadomestna stanovanja. Poleg slabega stanja notranjosti je tudi zunanost zelo dotrajana. Fasada, ki ji odpada omet, bo prav tako deležna korenite obnove (Tomašič, 2013; Leskovar, 2014).

Obnova predvideva celotno obnovo strešne konstrukcije, menjave stavbnega pohištva in ureditev fasade glede na nekdanjo podobo dvorca. Notranjost bodo ometali, ponekod bodo položili parket oz. les, odvisno od namena sobe. Terasa bo ostala takšna, kakšna je, razen manjših popravkov. Obnovili pa ne bodo le notranjosti dvorca, temveč tudi zunanje površine. Celotna zunanja ureditev je zasnovana tako, da bo v največji možni meri zelenih površin in dreves. Dvorec bo z ene strani obdajala zelena preproga parka, z druge strani pa se ga bo dotikala ploščad, tlakovana s teraso, in sicer s ploščami večjih in manjših dimenzij. Obstoječi cestni priključek neposredno ob objektu se bo ukinil, nadomestili ga bodo z zelenimi površinami – ponovno bodo oživilili lipov drevored. Na dvoriščni strani objekta se bo uredilo parkirišče in javna tlakovana ploščad z zasaditvijo dreves. Ploščad bo nivojsko dvignjena od prometnih površin, hkrati jo bodo ločevale nizke grmovnice oz. drevored manjših vertikalnih dreves, ob katerih se bo namestila linijska klop večjih dimenzij. Reprezentativni vhod na ulični fasadi bo poudarjen s simetralno zasaditvijo nizkih grmovnic pravilnih geometrijskih oblik. Župan je zatrdil, da bo dvorec obnovljen v skladu z vsemi pravili. Ohranili oz. restavriralni bodo posamezne elemente, kot so freske, ki dajejo identiteto dvorcu. Na težavo so naleteli le, ker so pred nekaj dnevi naleteli na neodkrito klet, ki so jo sedaj vključili k obnovi. (Tomašič, 2013; Leskovar, 2014).

Odkar je dvorec prešel v last Občine Kidričevo, so na občini iskali vsebino, ki bi odgovarjala samemu dvorcu. Tako so se kasneje odločili, da bo v obnovljenem dvorcu sedež občine, krajevni urad, policijska postaja, kulturna društva, primerna za razstave ter prireditve, informacijske pisarne ter vzdrževalna gradna podjetja in občinski prostori. Po besedah župana Antona Leskovarja naj bi bilo več kot 50 % prostorov namenjenih kulturnim dejavnostim. V gradu oz. dvorcu bo tudi informacijska točka Učilnice v naravi in drugi prostori, namenjeni turistični dejavnosti. Žal pa ne bo dovolj prostora, da bi v dvorcu uredili muzej. Kljub temu bo v dvorcu prostor za razstave. Tudi mladi bodo našli svoj prostor v gradu, ki ga do sedaj niso imeli, saj bodo lahko izkoristili novo obnovljeno dvorano (Tomašič, 2013; Leskovar, 2014).

Slika 3: Obnova gradu Šterntal (Vir: Radolič, 2014)

Z novo obnovljenim dvorcem bodo ne samo ohranili kulturno dediščino, temveč tudi povečali turistično prepoznavnost ter promocijo kraja in regije. Grad bo z obnovo privlačnejši za turiste. Poleg tega bodo zraven gradu postavili bolnišnico v naravni velikosti, v kateri bi bila knjižnica, hostel, razstava zgodovine Kidričevega. Da bo grad bolj prepoznaven, bo Občina Kidričevo izdelala brošuro, izdelan bo projekt Po poti zgodovine, ki se prične pri dvorcu in spominja na taboriščne poti ter bolnišnice, ki so bile postavljene v času vojne. Vse to bo po oceni župana vplivalo na prepoznavnost Kidričevega (Leskovar, 2014).

2.6 Kaj je že bilo storjeno za razmah turistične dejavnosti v Občini Kidričevo?

V občini so že pred časom pričeli s projektom Bogastvo podeželja ob Dravi in Slovenskih goricah, ki ga sofinancira program LEADER-LAS. V okviru tega projekta bodo izdelali, dobavili in postavili turistične table z vsebinskimi opisi pomembnih kulturnih spomenikov in vsebin. Skupno bodo postavili 10 tabel in 30 smerokazov, ki bodo povezovale pot in usmerjale turiste. S tem projektom želijo obuditi zgodovino, kulturno dediščino in preteklost Kidričevega (Pulko, 2013).

Zgodovinska pot se bo pričela pri dvorcu Šternthal. Od dvorca bo pot potekala naprej po Kopališki ulici. Na križišču s Tovarniško ulico bo pot zavila na desno v smeri tovarne TALUM. Za železniškim podhodom bo zavila levo preko ceste na prostor med cerkvijo Svete Družine in vojaškim pokopališčem iz I. svetovne vojne. Pot bo nato krenila proti vojaški kapelici in naprej proti železnici. Tu bo zavila desno na gozdno pot in bo nato po makadamski poti tekla proti železniškemu prelazu v Njivercah. Pri prelazu bo skrenila levo in potekala ob robu ceste skozi vas Njiverce ter nadaljevala proti gostišču Atila, od tam pa skozi naselje vse do dvorca (Pulko, 2013).

Vseh tabel bo 10. Na tabli št. 1 bo informativni opis poti, zemljevid ter zanimivosti ob njej. Na tabli št. 2 bo opisana zgodovina dvorca Sternthal ter opis rezervne vojaške bolnišnice Klatovy, v kateri so po I. svetovni vojni bivali ruski kadeti. Na tabli št. 3, ki bo stala na Kopališki ulici, bo opis in zgodovina rezervne vojaške bolnišnice Haliz ter opis razvoja naselja Kidričevo po II. svetovni vojni. Na tabli št. 4 bo predstavljeno kopališče, ki je obstajalo že pred I. svetovno vojno za potrebe avstro-ogrskih vojakov. Na tabli št. 5, ki bo stala na Tovarniški cesti, bo opis rezervne vojaške bolnišnice Mlada Boleslav, del table pa bi opozarjal na bližino taborišča iz II. svetovne vojne. Na tabli št. 6, ki bo stala na vojaškem kopališču, bo zapisano, da so tam pokopani tudi begunci iz časa po I. svetovni vojni. Na tabli št. 7 bo opis rezervnih vojaških bolnišnic Sanok in Lukavac. Obe bolnišnici sta stali v bližini železniškega prehoda v Njivercah. Na tabli št. 8, ki bo stala na koncu Kajuhove ulice, bo prikazano, da je na tej lokaciji med I. svetovno vojno stalo ujetniško taborišče, namenjeno za ruske ujetnike. Tabla št. 9 bo opozarjala na rezervno vojaško bolnišnico Dunaj XIX in Kutna gora z delavnicami. Na zadnji tabli, ki bo stala tik ob dvorcu Sterntal, bo opis spomenika iz I. svetovne vojne in opis dvorca Sterntal (Pulko, 2013).

Slika 4: Zgodovinska tabla št. 8 (Vir: Pulko, 2014)

2.7 Kaj in kako bi lahko domačini izkoristili v turistične namene?

Sama obnova dvorca po našem ni dovolj, da bi v občino pritegnili veliko število turistov. Poleg obnove dvorca imamo v občini vse pogoje za razvoj tako športnega kot tudi zgodovinskega turizma. Občina in Zgodovinsko društvo želita pritegniti predvsem ljudi iz vzhodnih držav, ki bi se seznanili s krajem, kjer so bili njihovi svojci bodisi internirani oz. hospitalizirani. Spomenik iz prve svetovne vojne bodo na novo obnovili, otvoritev pa bo na občinski praznik. Prevzelo ga bo Zgodovinsko društvo Kidričevo.

Občina bi si morala prizadevati, da bi bila prepoznavnejša. Župan občine je prepričan, da ljudje najprej pomislijo, ko slišijo ime Kidričevo, na nekaj umazanega – težka industrija. Občina bi si morala prizadevati, da temu ne bi bilo tako. Pokazati bi morali, da je občina prijazna mladim družinam, da je tukaj bližina avtoceste, večjih krajev, da so tukaj možnosti zaposlitve. Morali bodo in bomo veliko postoriti na sami promociji kraja.

Tudi same smo se spomnile na nekaj dobrih idej, ki bi lahko v Šterntal privabile čim več turistov danes in v bodoče. Omenimo naj:

- organizacijo raznih srečanj;
- ureditev parka;
- povezati bi se morali s kmečkim turizmom v okolici;
- organizacijo poletnih literarnih večerov, koncertov ter kino predstav na dvorišču dvorca;
- izdelati in prodajati bi morali spominke iz raznih materialov (po možnosti iz aluminija);
- uvedli bi lahko urejene in varne kolesarske poti;
- pripravljati in nuditi bi morali domače specialitete;
- oživeti stare navade in običaje;
- nuditi prenočišča ...

Ideje so, v glavah nas mladih pa se bodo porajale vedno nove, vendar so za uresničitev teh idej potrebna finančna sredstva, ki pa jih je v času gospodarske krize premalo. Za vse obstoječe turistične objekte pa velja, da imajo prešibko reklamo. Menimo, da bi se vsi objekti morali združiti in nastopati pod skupno reklamo, ki bi bila gotovo učinkovitejša kot dosedanja.

3 EKSPERIMENTALNI DEL

3.1 Rezultati anketnega vprašalnika

Odločile smo se, da izvedemo še anketni vprašalnik med prebivalci Občine Kidričevo. Tako smo oddale 475 praznih anketnih vprašalnikov. Izpolnjenih in primernih za obdelavo jih je bilo 294.

Tabela 1: Obkrožite ustrezen odgovor. Sterntalski dvorec so zgradili v:

	Št. odgovorov	Občani Občine Kidričevo (%)
17. stoletju	45	15,3
18. stoletju	117	39,8
19. stoletju	132	44,9
SKUPAJ	294	100,00

15,3 % anketiranih misli, da je dvorec Sterntal nastal v 17. stoletju. 39,8 % anketirancev meni, da je nastal v 18. stoletju, medtem ko jih 44,9 % postavlja nastanek dvorca v 19. stoletje. Veliko izmed njih je napisalo, da ne vedo nič o zgodovini dvorca in da ugibajo o letnici nastanka dvorca. Rezultat je pričakovan, saj se o začetkih gradu ve zelo malo.

Tabela 2: Čemu je služil dvorec?

	Št. odgovorov	Občani Občine Kidričevo (%)
Lovu	6	2,1
Živinoreji	20	6,8
Poletni rezidenci	42	14,3
Ne vem	208	70,7
Drugo	18	6,1
SKUPAJ	294	100,00

70,7 % anketiranih ne ve, čemu je služil dvorec. 14,3 % vprašanih meni, da je služil kot poletna rezidenca, 6,8 % jih meni, da je služil za živinorejo, 2,1 % vprašanih pa, da je služil za lov. 6,1 % anketiranih meni, da je služil v druge namene.

Tabela 3: Ali se strinjate z obnovo gradu?

	Št. odgovorov	Občani Občine Kidričevo (%)
Da	237	80,6
Ne	22	7,4
Vseeno mi je	35	12
SKUPAJ	294	100,00

Večina vprašanih se strinja z obnovo dvorca. Z obnovo se strinja 80,6 % vprašanih, medtem ko je 7,4 % vprašanih proti obnovi dvorca. Preostalim 12 % je vseeno za obnovo.

VPRAŠANJA ZA LJUDI, KI SO ODGOVORILI, DA SE STRINJAJO Z OBNOVO GRADU

Tabela 4: Prosimo, da ocenite, ali bo obnovitev dvorca močno vplivala na dobiček oz. prepoznavnost Občine Kidričevo (1 – ne, 7 – zelo).

	Št. odgovorov	Občani Občine Kidričevo (%)
1	21	7,1
2	19	6,5
3	21	7,2
4	147	50
5	36	12,2
6	18	6,1
7	32	10,9
SKUPAJ	294	100,00

Natanko 50 % anketiranih meni, da obnova ne bo preveč vplivala na prepoznavnost Občine Kidričevo. Večina pa meni, da bo obnova vplivala na prepoznavnost občine.

Tabela 5: V kakšne namene bi ga lahko uporabili (obkrožite lahko več odgovorov)?

	Št. odgovorov	Občani Občine Kidričevo (%)
Za namene občine	211	71,8
Prostori za kulturna društva	189	64,3
Zgodovinski muzej Občine Kidričevo	204	69,4
Poročna dvorana	136	46,3
Sejne dvorane	56	19
Knjižnica	104	35,4
Drugo	36	12,3
SKUPAJ	294	

Pri tem vprašanju so se lahko anketirani odločili za več odgovorov. Večina anketiranih je menila, da bi v novo obnovljenem dvorcu uredili prostore za namene občine, prostore, v katerih bi imela svoje prostore kulturna društva, kjer bi bil urejen tudi Zgodovinski muzej Občine Kidričevo. Veliko ljudi bi v obnovljenem dvorcu najraje videlo tudi poročno dvorano in knjižnico. 36 oz. 12,2 % ljudi bi prostor uredilo za mlade, in sicer v prireditveni prostor, kino, gledališče ...

4 RAZPRAVA

Hipotezo, da prebivalci Občine Kidričevo ne poznajo zgodovine dvorca Sterntal, smo lahko potrdile. Odgovori so pokazali, da večina prebivalcev ne pozna zgodovine dvorca, njegovega nastanka in čemu je služil. Malo ljudi tudi ve, da so dvorec zgradili kot zamenjavo za grad v Apačah.

Na vprašanje oz. hipotezo, da ljudje iz območja Kidričevega želijo obnovo gradu, smo potrdili, saj 80,8 % vprašanih sprejema in podpira obnovo gradu. Večina vprašanih meni, da je obnova nujno potrebna, saj želijo ohraniti kulturno dediščino.

Naslednjo hipotezo, da ljudje želijo, da se dvorec preuredi v različne namene, smo potrdile. Večina vprašanih si želi, da bi v obnovljenem dvorcu našli svoj prostor: občina, knjižnica, poročna dvorana, zgodovinski muzej ...

Skozi anketo smo lahko ugotovile, da ima po mnenju prebivalcev dvorec veliko potenciala in zelo velik kulturnozgodovinski pogoj za razvoj turizma, saj bi po mnenju prebivalcev občine lahko dvorec uporabili v najrazličnejše namene.

Ugotovile smo, da bi morali učitelji v šoli dati več poudarka na zgodovino naše občine oz. kraja. Poleg tega bi morali narediti še več na področju turizma. Lahko bi posneli kratek propagandni film o Občini Kidričevo, kratek pregled zgodovine občine ter turističnih znamenitostih naše občine. Da pa bi se naša občina turistično razvila, bi bilo potrebno trdo in povezano delo naših občanov. V osnovi bi morali poiskati pot, da bi znotraj občine pritegnili različne obrtnike, gostilničarje, trgovce, kulturna oz. folklorna društva ter vodnike, ki bi pričeli izdelovati oz. propagirati občino. Takšen način bi prinesel ne samo pozitivne premike v gospodarstvu, ampak tudi pozitiven odnos ljudi do kulturne dediščine ter pripadnost občini.

5 ZAKLJUČEK

Z raziskovalno nalogo smo poskušale prikazati zgodovinsko ter predvsem turistično plat našega kraja in kmalu urejenega dvorca Sterntal ter tako približati dvorec ljudem iz okolice. Trudile smo se iskati podatke iz najrazličnejših virov, in sicer iz knjig, starih časopisov, arhivskega gradiva, se pogovarjale z ljudmi, z županom Občine Kidričevo, opravile anketo, veliko razmišljale ...

Želimo, da bi naš kraj in dvorec Sterntal postala tudi vaša. Kidričevo je v osnovi kraj, ki je industrijsko dokaj dobro razvit, v smeri turizma pa še do sedaj ni bil napravljen omembe vreden korak.

Vse hipoteze smo potrdile. Prva hipoteza je bila, da ljudje ne poznajo zgodovine dvorca Sterntal. Razlog verjetno tiči v tem, da se premalo pogovarjamo o gradu, v šoli ne posvečamo dovolj časa zgodovini svojega kraja ter da je zelo malo tiskanih medijev s to tematiko. Drugo hipotezo smo prav tako potrdile, saj si večina ljudi želi obnove gradu. Zadnja hipoteza, da si ljudje želijo, da bi bil dvorec preurejen v različne namene, je prav tako potrjena. Ljudje menijo, da ima dvorec velik kulturnozgodovinski pogoji, ki bi ga s propagando lahko dobro izkoristili.

Menimo, da bi Občina Kidričevo lahko organizirala razna srečanja, izkoristila prometno pot s Ptujsko Goro, uredila park, povezati bi se morali s kmečkim turizmom v okolici, bolj bi morali izkoristiti dvorec Sterntal, ko bo obnovljen, izdelati in prodajati bi morali spominke iz raznih materialov, uvedli bi lahko kolesarske poti, pripravljati in nuditi bi morali domače specialitete ter oživeti stare navade in običaje, nuditi prenočišča, izkoristiti športno dvorano za koncerte ...

6 LITERATURA IN VIRI

- Hernja Masten, M. Zgodovina prostora občine Kidričevo s prikazom nekdanje občine Sveti Lovrenc na Dravskem polju. V: Kolar, N. (ur.) Zbornik občine Kidričevo, Kidričevo: Občina Kidričevo 2010, str. 122–141).
- Kolar, N. Prispevki k zgodovini Kidričevega v luči prve svetovne vojne. V: Kolar, N. (ur.) Zbornik občine Kidričevo, Kidričevo: Občina Kidričevo 2010, str. 142–157.
- Leskovar, A. Župan občine Kidričevo (ustno sporočilo), 13. 2. 2014.
- Pulko, R. Gradovi, dvorci in graščine občine Kidričevo. Ravno polje – Glasilo občine Kidričevo, december 2008, let. 10, št. 5, str. 20–21.
- Pulko, R. Kako se je gradilo Kidričevo. Ravno polje – Glasilo občine Kidričevo, julij 2012, let. 14, št. 3, str. 20–21.
- Pulko, R. 10.000 zvezd. Ravno polje – Glasilo občine Kidričevo, marec 2013, let. 15, št. 1, str. 8.
- Mavrič - Žižek, I. Občina Kidričevo v času okupacije in narodnoosvobodilnega boja 1941 do leta 1945. V: Kolar, N. (ur.) Zbornik občine Kidričevo, Kidričevo: Občina Kidričevo 2010, str. 200–223).
- Tomašič, M. Obnova dvorca Sternthal. Javne službe Ptuj. 22. avgust 2013. Dostop: <http://www.petv.tv/novice/gospodarstvo/obnova-dvorca-sterthal/> (5. 3. 2014).
- Zupanič, K. Upravnoteritorialni, gospodarski in družbeni razvoj na kidričevskem območju od leta 1945 do nastanka samostojne občine Kidričevo. V: Kolar, N. (ur.) Zbornik občine Kidričevo, Kidričevo: Občina Kidričevo 2010, str. 224–245).

7 SLIKOVNI VIRI

Slika 1: Komljenovič, P. Okno preteklosti. Rapidograf. 20. 2. 2014.

Slika 2: Še letošnjo jesen gradnja zdravstvenega doma? Štajerski tednik. Kidričevo, 4. 9. 2012.

Slika 3: Nuša Radolič, Obnova gradu Šterntal, 2014.

Slika 4: Pulko R. Zgodovinska tabla št. 8. Zgodovinsko društvo Kidričevo: Kidričevo, 2014.

8 PRILOGA: ANKETA

8.1 Priloga 1

ANKETNI VPRAŠALNIK
ANKETA – GRAD ŠTERN TAL

Pozdravljeni!

Začelo se je novo šolsko leto in s tem tudi raziskovalne naloge. Smo učenci devetega razreda in opravljamo raziskovalno nalogo z naslovom Šterntalski grad. Prosimo, da odgovorite na naslednja vprašanja.

1. Spol (obkroži): M Ž

2. Starost: _____

3. Kraj bivanja: _____

4. Obkrožite pravilen odgovor. Šterntalski grad so zgradili v:

A) 17. stoletju

B) 18. stoletju

C) 19. stoletju

5. V katere namene je grof Schöndorf zgradil grad?

6. Čemu je služil grad?

a) lovu

b) živinoreji

c) poletni rezidenci

d) ne vem

e) drugo: _____

7. Kaj se je dogajalo z gradom skozi zgodovino?

8. Ali so grad skozi zgodovino kaj dograjevali? Če ne, napišite, zakaj ga po vašem mnenju niso.

9. Ali ste že bili v gradu? Kakšni so vaši vtisi?

10. Ali se strinjate z obnovo gradu?

- A) da
- B) ne
- C) vseeno mi je

Če je vaš odgovor DA, odgovorite na naslednja vprašanja.

11. Ali mislite, da je obnovev gradu slaba ali dobra stvar? Pojasnite.

12. Prosimo, da ocenite, ali bo obnovev gradu močno vplivala na dobiček oz. prepoznavnost Občine Kidričevo.

1 2 3 4 5 6 7
Ne Zelo

13. Če ste prejšnji odgovor označili s 5, 6 ali 7, utemeljite svoj odgovor.

14. Ali mislite, da si bo na novo obnovljeni grad ogledalo veliko ljudi? Utemeljite.

15. V katere namene bi ga lahko uporabili? (Obkrožite lahko več odgovorov.)

- A) za namene občine
- B) prostori za kulturna društva
- C) zgodovinski muzej Občine Kidričevo
- D) poročna dvorana
- E) sejne dvorane
- F) knjižnica
- G) drugo: _____

Hvala za sodelovanje!

Špela, Nuša in Nina

8.2 Priloga 2

INTERVJU Z ŽUPANOM

1. Kako to, da ste se odločili za obnovo gradu?
2. V katere namene ga obnavljate in kako boste izrabili prostor?
3. Kako dolgo mislite, da boste potrebovali za obnovo gradu?
4. Ali ste pomislili, da bi grad uporabili za turistične namene?
5. Kako bi ga naredili turistično privlačnejšega?
6. Ali imate kakšne sponzorje ali je ta denar za obnovo iz občinske blagajne?
7. Ali ste idejo za prenovno dobili vi ali vam jo je kdo predlagal?
8. Ali boste obnovili tudi notranjost in ali boste ohranili kakšne prvotne elemente?
9. Mislite, da bi grad lahko spremenili v muzej? Vsebuje kakšne takšne predmete?
10. Kaj se je zgodilo s prebivalci gradu? Ali ste jim priskrbeli stanovanja?
11. Ali bi se v gradu lahko izvajale dejavnosti za mlade?
12. Ali si bomo grad lahko ogledali tudi prebivalci in ostali?
13. Ali boste pred grad postavili zgodovinske tablice?
14. Ali bo ob koncu obnove otvoritev in ali si jo bodo lahko vsi ogledali?
15. Koliko denarja mislite, da boste porabili za obnovo?
16. Bodo v gradu delovale tudi druge organizacije ali samo občina?
17. Ali poznate zgodovino gradu?
18. Bosta zgodovinska pot in na novo izkopen spomenik vplivala na prepoznavnost Kidričevega?
19. Kaj boste naredili, da boste pritegnili več turistov, da bo kraj privlačnejši za turiste?